

Gör något!

□ Den som något litet kände Frank Buchmans person vet att han inte skulle ha varit nöjd med sitt hundraårsminne, om det bara betydde att bli omtalad vid stora möten, och respekterad respektive kritiserad eller ignorerad i massmedia.

Han kanske skulle ha riktat en forskande blick på alla dem som samlats och sagt sig vara tacksamma för vad de lärt genom honom. Så kanske han skulle ha sagt: "Ser ni inte hur det fortfarande ser ut i världen? Gå ut och gör något!"

Förändring var Frank Buchmans tema, ja ett ännu mer genomgripande skeende som i brist på bättre svenskt uttryck har benämnts **förvandling**. Det engelska ordet "change" täcker så mycket. Utan att luta över för starkt åt det religiösa eller det profana hållet kan man lugnt använda det om kläder och växel pengar likaväl som förändring i vädet eller en djup och varaktig omvändelse. Något sådant uttryck har vi inte fått till skänks på svenska!

Men att "change" — förändring, förvandling — innebär ett aktivt och dynamiskt skeende är otvetydigt.

Många av dessa "experiment i förvandling" har kommit att bära frukt. Några av dem kan ha fört nödlidande människor in i en människovärdig existens. Andra kan ha medverkat till att bekämpa ekonomiska orättvisor eller att övervinna sjukdom och lidande.

Ett par situationer, en i Latinamerika, en i Papua Nya Guinea får i detta nummer stå som exempel på att människor utan stora medel och utan garanterad framgång ändå lytt maningen: "Gör något!"

G.J.

Vad händer i slummen?

□ "Vi som bodde i slummen betraktades som kriminella. Somliga tyckte synd om oss och gav oss mat och kläder. Privat välgörenhet var den enda socialhjälp vi fick. Men det ledde inte till några verkliga förbättringar. Först när vi själva tog ansvaret och initiativet blev det grundläggande förändringar i vår situation." Det är Luiz Pereira de Araujo som talar. I många år har han bott i slummen (favela) i Rio de Janeiro. Varje slumområde har sin egen organisation och valda funktionärer. Luiz var ordförande för en organisation som omfattade 30 favelas med 55.000 invånare.

Luiz och hans fru Edir kom till Rio från Fortaleza i Nordostbrasilien för 25 år sedan. De fick nöja sig med ett

skjul på 2,5×3 meter för sig själva och de fem små barnen, utan vatten, elektricitet eller avlopp.

Fortfarande ligger favelas där som en öppen anklagelse mot den sociala orättvisan. De ligger på branta bergstup och sumpmarker i alla delar av Rio. Men för sju år sedan kunde familjen Pereira och 2.000 andra från favelan São João flytta in i nya bostäder. Det nya bostadsområdet var en del av en landsomfattande plan som går ut på att ge människovärdiga bostäder åt de fattiga.

I maj och juni besökte Pereiras Danmark, Sverige och Norge. Det var en chock för dem att möta vårt välstånd. I Oslo träffade Luiz några stor-

Forts. sid. 6



Luiz och Edir Pereira de Araujo.

Foto: Fædrelandsvennen, Kristiansand.

Pionjärernas väg

□ Fyra män, vars 100-årsdagar firats under de sista 13 åren fanns bland de stora skarorna av lyssnande studenter mot slutet av förra seklet i Amerika. John Mott hette en ung man, som efter möte med evangelisterna Sankeys och Moodys stora väckelse kom att ägna hela sitt liv åt den kristna studentrörelsen och därmed också åt ekumeniken.

Han föddes 1865 och avled 1955 efter en ganska otrolig livsgärning, som bl.a. förde honom 44 gånger runt jorden och så småningom renderade honom Nobels fredspris.

Tre unga män som lyssnat till bl.a. John Motts förkunnelse i Amerika var Oswald Chambers, Skottland, Nathan Söderblom, Sverige och Frank Buchman, Amerika.

Alla dessa män upplevde med stark övertygelse att Gud uppenbarat sig i historien, även i de övriga stora världsreligionerna. De menade, att detta måste räknas med, när det gällde den riktiga, slutgiltiga ekumeniken. Just nu är det högaktuellt att tala så. Det kan vara av intresse att veta, att det är ett frö, som länge legat och grott. Tre av de fyra sammanträffade med Mahatma Gandhi och hade långa, betydelsefulla samtal med honom. En av dem — Nathan Söderblom — böjde sig ner och kysste Asiens jord, när han första gången satte sin fot därpå, med tanke på att "Kristus, Buddha och Muhammed verkat där".

Enad värld

Under ett av studentmötena skrev Nathan Söderblom ned den bön, som sedan följde honom hela livet och där han återgav sin stora vision: "Herre, giv mig visdom och ödmjukhet nog att tjäna den stora saken: den fria enheten i Din kyrka." Under ett liknande tillfälle fick Frank Buchman sin vision av en enad kristenhet, en enad värld.

Oswald Chambers speciella kallelse blev att hjälpa och lära unga människor att bedja. Han grundade något som kallades "The League of Prayers". På väg till Fjärran Östern passe-

I en artikel av Monica Hassler i Nya Wermlands-Tidningen (29 juni 1978) blir de ekumeniska sammanhang belysta, där speciellt Nathan Söderblom och Frank Buchman framstått som pionjärer. Författarinnan beskriver dessa två som "de män, som i detta århundrade klarast visat sambandet mellan den enskildes ställningstagande och de stora skeendena ute i världen". NY VÄRLD återger några avsnitt av Monica Hasslers artikel.

rade han även några universitet på Amerikas ostkust och deltog i en rad studentmöten av väckelsekaraktär. Så småningom hamnade han i Egypten och bodde alldeles intill den brittiska fronten under första världskriget. Här lärde sig tusentals unga studenter att bedja och fick undervisning. Efter hans tidiga död gav hans hustru och vänner ut en mängd böcker av hans hand. Hela hans undervisning och livserfarenhet fanns nedtecknad. Många av dessa böcker blev klassiska som bönböcker både i England och härhemma. "Allt för honom" tillhörde den nödvändiga utrustningen för den som vunnits av Frank Buchmans lära, den s.k. Oxfordrörelsen.

I Keswick, en liten stad i sjödistriktet i England, upplevde Oswald Chambers några av sina lyckligaste dagar som ung kristen. I samma kapell mottog många år senare Frank Buchman sin egen stora omvändelse!

Den unge studenten, vetenskapsmannen, forskaren Söderblom är en nödvändig förutsättning för den senare kyrkoledaren. Vördrörelsen och förståelsen för Uppenbarelsens alla former, både i det förgångna och i nuet, hör till det mest livskraftiga och unika i Söderbloms förkunnelse. Det är den som ger hopp om framtiden. Personen, personligheten, formar våra öden, inte pengar, maktintressen eller materialism i någon form. Man kan här tänka på gamle Harald Hjarnes ord om "att i historien skönja dragen av ett ansikte . . ."

Gripande är det att läsa om det unga paret Söderblom, som på en ledig helg reste från Paris till London för att delta i ett socialistmöte och

höra och lära vad där behandlades. Detta var i slutet av 1890-talet.

In i den traditionen kan man gott ställa Frank Buchman och hans verk: den fortsatta uppenbarelsen, dels hos andra folk med andra traditioner, dels hos den enskilde. Guds fortsatta skapande genom vars och ens trolydnad för en tanke under en stilla stund, eller under ett ständigt fortlöpande, inre samtal med Gud. Spännvidden i Buchmans vision av förbindelsen mellan det lilla och det till synes stora skeendet gjorde stort intryck på många människor världen över.

Söderblom och Buchman

Frank Buchman var den yngste av de fyra. 100-årsminnet av hans födelse firades den 2—4 juni i år i Freudens stad, Sydtyskland, den plats där han en gång fick sin stora vision "om en andlig och moralisk upprustning" över hela världen. Tyvärr föll det första ordet bort. Det är också oväsentligt om bokstäverna MRA lever vidare. Enligt min mening står de i vägen för något mycket djupare och finare. Nathan Söderblom och Frank Buchman blev de män, som i detta århundrade rast visat sambandet mellan den enskildes ställningstagande och de stora skeendena ute i världen.

Följande citat kan vara en bra illustration till det nyss sagda. Dåvarande biskopen i Karlstads stift, Arvid Rustam, aktiv ekumen och även aktiv i Oxfordrörelsen blev 1942 ombedd att yttra sig om den ekumeniska rörelsens historia. Han skrev då: "Jag tror inte jag ser fel eller hör fel, när jag säger, att det finns en uppladdad religiös längtan hos oräkneliga enskilda inom kyrkorna, som vänta på möte med en radikalare kristendom, en intimare gemenskap än kyrkornas och konfessionernas . . . En sådan individernas gränsgenombrytande kristendom väntar på utrymme inom ekumeniken . . . För att tala konkret: MRA och ev. andra radikala kristna rörelser borde inte bara vara med i den ekumeniska strömmen (nu är de det knappast alls) utan bilda mittfåran i den."

Gerd Jonzon: Den inre resan

□ "Wenn jemand eine Reise tut hat er etwas zu erzählen." Jag vet inte varifrån det där tyska citatet kommer, men jag har hört det sedan barndomen: när någon har gjort en resa, då har han något att berätta.

Man gav sig alltid tid runt matbordet att höra från den familjemedlem som varit ute och rest. Man hörde inte bara en gång utan flera, och man frågade om tills alla aspekter på resan blivit genomgångna.

Jag var alltid förvånad att finna hur min mormor, som med svårighet kunde gå ut i sin egen trädgård, ändå rest vida omkring i världen — på kartan. För henne var det framför allt intresset för missionen som gjorde fjärran världar så levande som om hon själv varit där. Hon visste nästan alltid att berätta mer om de länder barn och barnbarn besökt än resenärerna själva. Kanske var det hon som lärde oss den lilla tyska ramsan om den som varit ute och rest.

Berättandet och beskrivandet i ord var naturligtvis ännu mycket viktigare förr. Nu reser så många med kamera, ja t o m filmkamera till hands för att fånga ovana, imponerande eller pittoreska scenerier. Man spelar in på band främmande musik eller kakefonin av bilhorn och gatularm i län-

der som inte bestämt sig för tyst trafik. Man skaffar vykort och souvenirer, ja det enda man inte kan fånga och föra hem är nog dofterna! Och de kan vara nog så typiska och associationsrika. Jag för min del hävdar bestämt att minnet sitter i näsan.

Vad har man då att berätta när man just kommit hem från en Afrikaresa? Tre månader har min man och jag bott i Nigeria. Inte länge förstås, men mer än en vanlig turistsafari. Vad väntar sig folk att få höra? Om lejonjakter och elefantritter? Ni har väl åtminstone några roliga aphoto-

En enda liten apa såg vi, och den var tam, satt tätt tryckt intill husse på hans arm i vestibulen på ett hotell. Elefanter och lejon gick inte på Lagos' gator. Där mötte vi skinande Volvo- och Mercedes-bilar, överfyllda bussar och jättestora, dundrande lastbilar. Nigeria är ett dynamiskt samhälle i stark utveckling, med oljekomsterna som bakgrund.

Människomyllret, hettan, bullret, de gropiga gatorna, den stora hamnen, de nya expressvägarna, de otroliga kontrasterna gammalt-nytt — dem kan man beskriva. Människor man mött, färder man gjort ute i landet. Alla yttre intryck försöker man re-

gistrera och till en viss grad magasinera i brev och dagboksblad. Men det finns också en inre resa att beskriva, lika viktig som den yttre.

En sak har jag fått klart för mig från Afrika-vistelsen. Om vi inte bjuder till att göra den inre resan när vi far till främmande land, kommer vi bara att öka klyftorna i världen. Jag skall försöka förklara vad jag menar.

Den inre resan till Nigeria började för mig med att jag fick lägga av mina förutfattade meningar om landet och människorna jag kom till. Lika definitivt som jag lade av vinterkappan, handskarna och stövlarna, som man inte behövde i det nya klimatet. Aldrig ens en kofta orkade man ha på sig i värmen, bara lätta bomullskläder.

Det var en ny yttre och en ny inre människa man fick lov att klä sig i.

Det gällde främst att lyssna, lära, iakttä.

Men det är så lätt att klaga över värmen, och man reagerar nästan automatiskt när saker inte görs som man tycker de borde göras. Omedvetet gör man jämförelser med svenska förhållanden, om man inte verkligen klätt om sig inombords.

Sina kläder är man tvungen att byta och tvätta varje dag i den fuktiga värmen. Den inre attityden behöver dagligen förnyas. Helhjärtat, inte motvilligt. Men ibland är det svårt. Man vill säga: Nej, nu räcker det med kämpigheter! Vad gör man egentligen för nytta här? Om de inte ordnar upp enkla saker i det här landet får de skylla sig själva!

Är man negativ till sinnes finns det alltid en massa sura citroner man kan pressa surhet ur.

Men är det möjligt att vara ärlig inför sig själv och ändå vara positiv? Blir det inte en hycklande attityd, blind som de gamla kolonialisternas tro på att allt var väl i bushen. Se bara så mycket gott vi gjort för folket!

Jag fann att det var en fråga om att släppa till sig själv sådan man var. Rädsla och reservationer kan man inte alltid hiva över bord av egen kraft. Man måste *be* om *hjälp*. Gör man det, får man den.

Plötsligt märker man att något nytt kommit in i hjärta och känslor. En kontakt med människor som berikar. En beundran, uppriktig, för hur de klarar sin tillvaro, som är så



Caux 1978

Sommarens världskonferens öppnades den 8 juli med deltagare från 28 länder. Bland dem var ordföranden för studentkåren vid Kairos universitet och en jordanisk studentdelegation.

En av talarna var Alhaji Yakubu Tali, Tolon Na, muslimsk ledare från Ghanas norra provins. Han har varit sitt lands ambassadör i en rad olika länder. Under sin tid som ambassadör till Nigeria protesterade han när dåvarande statsministern dr Nkrumah ville ta ett steg som hotade gransämjan med Nigeria. Nkrumah korrigerade sitt misstag.

"Jag var rädd för att säga emot statsministern", sade Tolon Na. "Men jag förstod att det är när vi undviker sådant som vi medverkar till att göra våra ledare till diktatorer.

I Afrika behöver vi en livsstil som är grundad på Guds vilja. Jag har kommit hit för att lära av deras erfarenheter som gjort allvar av moralisk upprustning. Det betyder att min vilja korsas av Guds. Här finns också rötterna till vår tro, islam, som betyder underkastelse under Guds vilja."

En högt uppsatt indisk jurist, domaren H. R. Khanna, angrep i ett anförande uppfattningen att mänskliga rättigheter "är en lyxartikel som de fattiga inte har råd med. Detta är alla auktoritära regimers favorittema. De maskerar sig som de fattigas och förtrycktas beskyddare men under denna förklädnad inför de diktatur."

Khanna blev känd under undantagstillståndet i Indien när han vågade fälla domar som gick dåvarande premiärminister Indira Gandhi emot. Han blev också förbigången när en ny ordförande för Högsta domstolen skulle utnämnas.

Under augusti pågår tre särskilda sammankomster i Caux: "Dialog till förändring" 13—20 aug., en omvårdnadskonferens 14—17 aug. och en industriträff om "Ekonomi och framtidens samhälle" 31 aug.—4 sept. En charterresa från Sverige avgår den 29 aug. Närmare upplysningar genom Idé och Kultur, Sveavägen 34, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56.

Forts. på sid. 7



□ Daga Jonzon (ovan), socionom från Stockholm, kom för ett år sedan till Papua Nya Guinea på inbjudan av Alice Wedega, pionjär i papuansk politik och kvinnorörelse. Alice Wedega och många andra i hennes land arbetar med ett program för moralisk uppbyggnad som bl.a. avser att integrera landets många hundra stammar med deras olika språk och kulturer till en enda nation. I dessa strävanden deltar också en del av de invandrare från grannländerna och från Europa som spelar en viktig roll i landets näringsliv, sjukvård och utbildning. I nedanstående artikel beskriver Daga Jonzon ett frivilligt pilotprojekt som fört samman representanter för olika grupper och kulturer i en gemensam uppgift.

Högt uppe i Papua Nya Guineas högländer i en dal 1750 meter över havet ligger staden Mount Hagen. Trots närheten till ekvatorn är här ett underbart klimat. Runt omkring reser sig skogklädda berg. Är sikten god kan man skymta det högsta, 4700 meter, resa sig i fjärran. Vägar finns till närlägnade samhällen, men huvudstaden Port Moresby når man endast med flyg. Man förstår, att det vore ett enormt företag att dra väg över dessa knivskarpa bergstoppar och genom den täta djungeln, som man ser från luften.

Här besökte jag David och Rosemary Beavis och deras lilla dotter Catherine. David är född i London, men kom till Papua Nya Guinea tre månader gammal och växte här upp på en missionsstation. Efter medicinska studier började han som läkare i Papua Nya Guinea 1968 och är nu sedan 1975 chefsläkare på Mount Ha-

Pilotprojekt på ett sjukhus i

Papua Nya Guineas högländer

gens sjukhus. Rosemary, som är sjuksköterska, emigrerade från England till Australien 1965. Hon gifte sig med David 1971 och kom då hit till Papua Nya Guinea.

De första vita som upptäckte denna dal kom vandrande över bergen på 1930-talet. Efter sista världskriget grundade den australiska regeringen ett litet administrativt centrum, Mount Hagen, som sedan vuxit till en mindre stad. Men utanför staden fortsätter dock de ursprungliga invånarna att leva som de alltid gjort i sina små hyddor, ofta klädda på traditionellt sätt med skynke fram och lövruska bak, och när det är festligt en vacker fjäderskrud på huvudet. Sedan gammalt lever de på svinavel och grönsaksodlingar.

Stamkrig med pil och båge

Stamkrigen fortsätter i full skala, det är sättet att skipa rättvisa i dispyter mellan de olika klanerna. Pil och båge är fortfarande vapnen, och mången kämpe hamnar på sjukhuset med pilar i kroppen. En sådan patient kom t.o.m. med en pil i hjärtat. Han hade turen att anlända samtidigt som en besökande hjärtskirurg. Pilen avlägsnades och patienten överlevde.

Sjukhuset som startades 1966 har liksom staden vuxit med åren. Från de enklaste baracker med jordgolv har det nu byggts till och byggts om, fått riktiga golv om än bara cement på sina håll, vatten och el. Jämfört med våra flotta sjukhus är det oerhört enkelt. Skamsen tänkte jag på hur vi, när jag låg på ett fint svenskt sjukhus, klagade över att vi inte kunde ta in kanal 2 på våra i nattduksborden inbyggda radioapparater!

Regionsjukhuset i Mount Hagen betjänar nu ½ milj. människor, har 210 sängar och tar dagligen emot c:a 200 patienter på poliklinikmottagningen. Dessa ofta allvarligt sjuka pa-

tienter har fått lov att vandra långa vägar eller har möjligen fått åka ett lastbilsflak.

Sex läkare av olika nationaliteter och sjuksköterskor från olika delar av landet har en tung arbetsbörda, inte minst på grund av bristen på sjuksköterskor. Den enda städerskan kom från en av byarna, och hon hade inte någon som helst träning i hur man håller ett sjukhus rent, vilket ofta betydde extra arbete för sjuksköterskorna. För patienterna utifrån landsbygden är sjukhuset en helt främmande omgivning. I sina hyddor har de aldrig känt till vad vi menar med hygien.

En del klagomål hade kommit på standarden och hygien på sjukhuset. Husmor, en handlingskraftig kvinna från kusten, utlyste ett möte i staden. De som mötte upp representerade ett genomsnitt av alla olika nationaliteter i staden inklusive landets eget folk. Ansvarig personal från sjukhuset redogjorde för behoven, vad regeringen kunde bidra med och vad som låg utanför deras budget, också bristen på sjuksköterskor.

Det framgick snart, att ville stadens innevånare ha en bättre standard på sjukhuset så måste de tillämpa en av punkterna i regeringens åttaplan, nämligen "self-reliance", d.v.s. lita till sig själva.

En affärsman gav 400 liter målarfärg och ställde tre målare till förfogande, som på hans bekostnad skulle börja med vad som behövdes på den fronten.

Rosemary fick tanken att erbjuda husmor all den frivilliga hjälp hon kunde mobilisera för att hjälpa där det behövdes. Idén var mycket välkommen och snart nådde den stadens kvinnor. En grupp åtog sig att klippa till och sy uniformer och mössor för kirurgerna att användas i operationssalen. De sydde också sängöverkast och gardiner. Dessa kvinnor var av många nationaliteter, bl.a. filippinskor och kinesiskor. Snart prydde gardiner-

na de nymålade salarna och allt såg mycket bättre ut.

Den andra gruppen, för vilken Rosemary var ansvarig, beslöt att stödja sjuksköterskorna och organiserade sig i skift. Denna grupp representerade Irland, England, Australien, Nya Zeeland och Tonga. Där deltog också folk från både kusten och högländerna i Papua Nya Guinea. Tillsammans tog de itu med att tvätta fönster, väggar, golv och utrustning i avdelning efter avdelning, korridorer, toaletter o.s.v.

Det var ett hårt arbete, men det gjordes i en fantastisk anda. Fler och fler av landets kvinnor slöt upp, och det var en fin chans för dem som kom från annat håll att lära känna kvinnorna från högländerna som det annars var svårt att få kontakt med. För patienter och personal var det något alldeles särskilt att se vita och svarta skura golv och ta itu med all sorts

rengöring tillsammans och på frivillig basis.

30 nya elever har nu tagits in på sjuksköterskeskolan. Städning och rengöring är något som de aldrig fått lära sig, då de flesta vuxit upp i hyddor. Man bad Rosemary göra upp en lista på allt som ingår i att hålla ett sjukhus rent, vad för sorts material man använder o.s.v. Så nu ingår detta i deras undervisning.

Hela detta frivilliga projekt har haft med sig att olika grupper i sta'n, som tidigare aldrig haft något med varandra att göra, lärde känna varandra. Man bildade en kommitté, vars uppgift är att samla pengar till sjukhusets många behov. Den kinesiska gruppen skaffade genom en filmkväll pengar för vilka nya toaletter byggs. Filippinerna ordnade en filippinsk middag och kulturfest och fick ihop pengar till rullstolar. Gåvor av allehanda slag

har kommit från affärsmän i staden, och kvinnogrupper i Australien har också gett sitt stöd.

Samarbetet med sjukhuspersonalen har också skapat ett kamratskap och en förståelse som inte fanns förut.

Ibland klagas det över att utlänningar från rikare länder utnyttjar ett utvecklingsland som detta. Men ett sådant initiativ som här beskrivits visar hur man kan göra en gemensam konstruktiv insats. Då skapas också nya förhållanden människor emellan. ■

Ensidig u-hjälp till Rhodesia?

□ För en tid sedan hade jag ett samtal med en svart nationalistledare från Rhodesia-Zimbabwe. Det gav anledning till en fråga om vår svenska biståndspolitik.

Sverige ger humanitär hjälp till Josuah Nkomos och Robert Mugabes befrielseörelse Patriotiska fronten. Dess mål är att genom väpnad kamp befria Rhodesia-Zimbabwe från vit dominans.

Sverige ger inte humanitärt stöd åt en annan befrielseörelse, Abel Muzorewas ANC. Den försöker få majoritetsstyret genom en s.k. intern uppgörelse med Ian Smith, de vitas ledare. Muzorewa och hans folk betraktar våld som en yttersta nödlösning ifall Smith inte vill hålla sitt löfte om fria val och majoritetsstyret den 31 dec. 1978.

Vår egen tradition i Sverige är fredlig förändring. Hjalmar Branting och andra socialdemokrater valde den vägen i en kritisk situation i början av 1900-talet. Nöden bland arbetarna och jordbruksproletariatet var stor. På andra håll i världen genomfördes förändringar med blodig revolution. Somliga yrkade på att Sverige skulle gå samma väg. Men Branting lät sig inte rubbas. På den väg som han och andra visade blev Sverige ett välfärdsland.

Det kan inte vara vår sak att föreskriva folket i Rhodesia på vilken väg majoritetsstyret skall införas. De flesta svenskar är väl eniga om att vi skall ge hjälp åt dem som lider nöd i områden som behärskas av Patriotiska fronten. Men borde inte våra egna erfarenheter av oblodig förändring vara anledning nog till att vi också ger humanitärt stöd åt nödlidande i de områden som behärskas av Muzorewas befrielseörelse?

Bror Jonzon

Asiatisk statsminister om sin uppgift

□ Den nye statsministern i Sri Lanka (Ceylon) höll nyligen ett tal i landets parlament, där han lade fram sin syn på sin och sin regerings uppgift.

I talet kom statsminister Ranasinge Premadasa in på frågan varför Sri Lanka fortsätter att vara ett utvecklingsland "trots att landet är välsignat på många sätt . . . med bördig jord, hög nederbörd, yppiga skogar och oförlämlig naturskönhet".

"Svaret är enkelt och ligger nära till hands", fortsatte han. "Vi arbetar helt enkelt inte tillräckligt hårt. Och utan arbete, hårt arbete, uppnår vi ingenting."

Premadasa lovade att "själv sätta ett exempel" och "inte godta några lärda utläggningar varför det inte går att göra vissa saker och ting".

"Istället för ett Sri Lanka där några få är privilegierade och den stora massan missgynnad kommer min regering att sträva mot ett fritt och rättfärdigt samhälle

- ★ där alla har arbete, mat och hem
- ★ där inte någon — man eller kvinna — exploateras eller dyrkas
- ★ där förmåga och duglighet uppskattas
- ★ där jordbruk, industri och handel tjänar vårt folks behov och inte är ett slagfält i ändlös kamp om makt, profit och löner
- ★ där skolor och universitet har frihet utan kaos och disciplin utan diktatur
- ★ där en människas karaktär och inte hennes bakgrund eller egendom är avgörande
- ★ där det rätta får stöd och det orätta motarbetas."

Vad händer i slummen?

Från sid. 1

tingsmän. Han utmanade dem att se ut över Norges gränser till de delar av världen där millioner människor lever i den djupaste misär. Men Luiz och Edir var inte här för att väcka sentimentalt medlidande. De ville låta oss veta att handling leder till resultat.

Två beväpnade grupper i deras favela låg i blodig konflikt med varandra. Luiz var ledare för den ena. Korrumperade politiker blandade sig i favelans liv med vallöften som sällan uppfylldes. En rik man påstod att han ägde området där favelan låg. Han utövade utpressning mot invånarna och rev ner många av husen.

Mera medvetna

I den situationen fick Luiz genom en annan favelaledare höra talas om en moralisk och andlig revolution. Den påstods kunna leda till en förändring av människorna och samhället. Luiz var mycket skeptisk: "Problemen i ett vålds-samhälle låter sig inte lösas med snälla och vackra ord", menade han. "I favelan kan man inte visa att man är rädd. Man betraktas som vek om man ber andra om förlåtelse." Men situationen krävde drastiska och nya åtgärder. "Jag begravde min stolthet. Jag uppsökte mina motståndare och försonades med dem. Vi lärde oss att arbeta tillsammans för favelans bästa." Genom en sådan kampanj för en moralisk upprustning av favelan försvann mycket av korruptionen och slummens ledare blev mera medvetna.

"Vi gick direkt till myndigheterna i Rio. Tidigare hade opålitliga politiker använts som mellanhänder. Som ledare visste vi precis vilka förbättringar vi ville ha, och vi var villiga att slåss för dem. Vi fick stadens myndigheter på vår sida. Man tillhandahöll material så att vi kunde föra in rinnande vatten och avlopp, installera elektricitet och anlägga trappor och vägar. Själva bidrog vi med vår arbetskraft. Ansvarsmedvetandet och självrespekten växte.

Senare satte man igång med en stor bostadsplan. Sluminvånarna fick billiga våningar och småhus som de själva inredde. På detta sätt har 1/2 miljon kunnat flytta bort från favelas. "Men fortfarande bor 800.000 människor i slummen, så vi har långt kvar", säger Luiz. "Och minst lika viktigt är arbetet på att skapa en människovärdig miljö i de nya bostadsområdena."

Luiz Pereira är pratsam, och hans

fru har ibland svårt att få en syl i vädret. Men han förnekar inte att han är medansvarig för många av hennes provningar och lidanden. "Den lilla lön jag tjänade som byggnadsarbetare blev ännu mindre genom allt mitt festande och supande."

Men Edirs ansikte uttrycker lugn och glädje. Vi frågar henne varför. "Jag var oerhört bitter över att vi skulle bo i en favela", svarar hon. "Min mor kritiserade mig för att jag inte ordnat det bättre för mig och pratade jämt och ständigt om hur mycket bättre mina systrar hade det. Det gjorde mig ännu mer förbittrad, särskilt mot henne. Vi hade inte någon kontakt med varandra under flera år. Men så visade Gud mig hur jag blivit en fånge under min bitterhet. Jag beslöt mig för att åka hem och be min mor och mina systrar om förlåtelse för mitt hat och min avundsjuka. Denna försoning inträffade bara ett halvår före min mors död."

Social rättvisa?

Många norska ungdomar som Luiz och Edir träffade i Oslo ville gärna diskutera med dem. Somliga menade att våld är vägen till social rättvisa. De kunde inte förstå hur absolut ärlighet skulle kunna vara effektivt. Till slut sa en av dem: "Även om jag tycker att ni är naiva, så har ni tydligen gjort något och uppnått en del medan jag bara diskuterar."

Luiz och Edir kommer från ett land på andra sidan av avgrunden mellan u-länder och i-länder. Vad kan vi lära oss av dem?

En favelaledare uttryckte det på följande sätt: "Vi som bor i Rios slum är inte en miljon problem, utan två miljoner händer som kan ta itu med att lösa problemen." De vill själva forma sin framtid, och de representerar en kraft som ännu inte är frigjord. Frågan till oss är inte bara om vi har pengar för de fattiga i världen, utan också om vi betraktar dem som likvärdiga människor som vi skall samarbeta med. ■

Intervju: Bjørn Ole Austad

UT UR SLUMMEN, diabilserie med kassett (svenskt tal) om Pereiras och andra sluminvånare från Rio kan beställas från Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr., 111 34 Stockholm.

I föregående nummer av denna tidning citerades budskap som sänts till den internationella konferensen för moralisk upprustning i Freudenstadt, Schwarzwald, 2—4 juni 1978, av förbundskansler H. Schmidt, talman K. Karstens och andra.

Härnedan återges ett budskap från Walter Scheel, Västtysklands förbundsresident.

Vid 100-årsdagen av dr Frank Buchmans födelse kommer jag med tacksamhet ihåg att moralisk upprustning givit ett exempel som i dubbel mening varit vägvisande för vårt land:

dels genom att vid återuppbyggnaden av det krigsförödda Tyskland framhäva betydelsen av moraliska värden

dels genom att ta det första steget till samförstånd med de västliga demokratierna.

Jag önskar att deltagarna i sammankomsten i Freudenstadt skall lyckas ge ett bidrag till den besinning och nyorientering som det demokratiska samhället i den moderna industristaten behöver.

Träningskurser i Australien

☐ Hur utrustar man människor för uppgifterna i en snabbt föränderlig värld?

Ett experiment i Australien med det huvudmotivet går fram efter tre riktlinjer: teoretisk och praktisk kunskap, ett stort nog perspektiv på uppgifterna och en solid grund i det personliga livet.

Sedan ett år tillbaka hålls kurser i det här slaget vid ett centrum för moralisk upprustning i Melbourne. Initiativtagarna till kurserna ville först nå landets egen ungdom och förbereda den för insatser hemma och på andra kontinenter. Men efterfrågan från asiatiska och andra söderhavsländer gjorde att kurserna vidgades till att omfatta ungdomar också därifrån. Också en svenska har deltagit i en av kurserna.

Varje kurs, som varar minst tre månader, rymmer tre faser. Först undervisning om utmaningar och möjligheter för den moderna världen — miljö- och befolkningsfrågor, ideologier och religioner o.s.v.

Den andra fasen består av kontakt med människor inom administration, industri och affärsliv, minoritetsgrupper etc. för en praktisk konfrontation med de uppgifter och problem dessa står inför.

Under en tredje fas erbjuds möjlighet till ett längre engagemang i Australien eller någon annanstans i en insats för en andlig och moralisk upprustning. ■

Får jag sätta
frågetecken för

Leksaksöverflödet

□ En släkting med familj skulle komma på besök under en vecka, och eftersom jag visste att det fanns mängder med leksaker i hemmet och att familjen brukade tillbringa mycket tid framför TV funderade jag en hel del på vad vi skulle kunna göra i stället. Jag hade ju varken TV eller leksaker, det var under en årstid då man näst fick vistas inomhus.

Men tanken på att skapa något tillsammans kom, och utrustade med papper och akvarellfärg satt vi flera kring köksbordet och målade. Jag blev fascinerad av färgernas värld och det ena lilla konstverket efter det andra blev till. Pappa i familjen var riktigt lycklig över sina oanade talanger, och de båda sönerna 5 och 12 år gamla uppmuntrade honom. Inte visste de att deras pappa kunde vara så road av att leka tillsammans med dem.

Kardade ull gjorde vi andra dagar. Alla prövade och lyckades och den 12-årige sonen kunde också spinna en tråd, som blev så lång att den räckte att sticka ett litet vitt lamm av med mammas hjälp. Lammet blev sedan centrum i den gård vi byggde upp av träklossar och småsaker vi hittade i skåp. Den lille 5-åringen som hade dussintals bilar hemma satt långa stun-

der och fantiserade om livet på gården.

Denna upplevelse fick mig att sätta ett stort frågetecken inför den mängd av onödiga leksaker som många barn har och som våra affärer flödar över av. Överflödssamhället intar också barnkammaren, och redan tidigt fost-ras barnen in i tron att saker och ting gör oss lyckliga. Och visst blir barn glada när de får en ny leksak, men ofta tycks det bara vara för stunden och snart ligger den bland de andra grejorna. Leksaksfabrikanterna tycks tillverka många ting som framkallar begär när man ser dem, men som det är svårare att riktigt fästa sig vid när man väl fått dem.

Inför alla de *färdiga* leksakerna sätter jag också ett frågetecken. Mekaniseringen av många leksaker främjar direkt fantasilöshet. Den batteridrivna bilen och apan som slår sina grytlock är ting som inte kan användas på mer än ett sätt. Det enda man kan göra med dem är att sätta igång dem och sen stirra på dem så länge motorn är igång. Det gångna året då jag varit tillsammans med en grupp 5-åringar har gett mig många erfarenheter av hur barn med stor fantasi och inlevelse leker tåg och bil och båt med några stolar. Samma stolar plus en filt kan också användas till att bygga hyddor. För att inte tala om hur roligt det kan vara att leka doktor med en reflexbricka kring halsen som stetoskop, eller brandkår med bara handen som spruta.

Den inre resan

Forts. från sid. 3

mycket hårdare och svårare än den man själv fått leva i.

Att lära sig något om seder och bruk dit man kommer, att uppskatta den mat som folk lagar och äta den med dem, att lära sig några ord på det språk som talas — allt det låter enkelt. Men det är otroligt så svårt det kan vara, och hur lång tid det kan ta om man inte är iklädd lyssnandet, lärandet och uppskattandet.

De enkla beståndsdelarna i livet får en så stor betydelse. Hälsa och

Jag har börjat ana att vi vuxna faktiskt gör barn en stor otjänst när vi ger dem för många färdiga leksaker eller bara placerar dem framför TV. När det de längtar efter och behöver är gemenskap och trygghet med de vuxna, och att få leva i barnets rika fantasivärld.

Att leka är ju barnets sätt att arbeta, men de föräldrar som tidigt vill lägga grunden till goda arbetsvanor behöver inte ge sitt barn en uppsjö av leksaker. Antagligen finns det inget bättre sätt att lägga denna grund än att låta barnet härma arbetsrörelser. När mamma eller pappa stryker eller dammsuger kan barnet stå bredvid och göra detsamma på lek (för småbarn blir det en bra dammsugare av en pappulle och ett snöre). Att låta dem få hjälpa till vid bakning eller matlagning drar kanske med sig en del extra besvär som dock kan vara värt sitt pris, när man upplever barnens intensiva förtjusning att få bjuda på egna kakor.

Jag skulle också vilja nämna naturen som en underbar källa där barns fantasi kan få riklig näring. Den som promenerat med barn i skogen och sett hur kottar och grenar och stenar kan få ögonen att lysa och fantasin att flöda, styr nog hellre sina steg dit igen än till leksaksaffären. ■

Brita Dessen

krafter för varje ny dag. Ett glas rent vatten att dricka när man är törstig. Vatten som räcker både för att tvätta ens svettiga kropp och ens nedsvettade kläder. Mat man får att äta. Lyse som tänds när man slår på strömbrytaren. När ingenting kan tas för givet blir man tacksammare inombords för varje sak. Och man lär sig att vänta, inte det minst viktiga.

Slutligen kanske man kan säga att den inre resan betytt en färd bakåt i tiden i vårt eget land. Jag kan bättre förstå de generationer som levat här utan kommunikationer per telefon, telegraf och ett välorganiserat postväsen. Folk kunde inte gärna anmäla sin ankomst i förväg. De bara kom och togs då emot med mat och dryck och ett ställe att sova på. Samt en känsla av att de fick stanna så länge de behövde. Att ta emot vägfarande betydde också att man fick kontakt med stora världen; nyheter gavs och synpunkter utväxlades. Det var kommunikation.

Nu när vi kommit till Sverige erinrar vi oss ett afrikanskt talesätt: när vi färdats långt måste vi stanna upp och slå läger, för nu måste vi låta våra själar komma ifatt.

Gerd Jonzon

Barnmusikal i Västerbotten

ÅVAR: Ett 80-tal barn mellan 4 och 12 år sjöng av hela hjärtat slutkören i sångspelet *En splitter ny dag* eller *Familjen* som kom på det, som uppfördes vid den vårfest som kyrkans barngrupper i Sävar bjöd sina föräldrar, syskon och andra församlingsbor på.

I spelet möter vi två familjer, spelade med bravur av juniorerna 10–12 år, vid frukostbordet en vanlig vardagsmorgon.

Miniorer 8–9 år och mediorer 6–7 år gestaltar med inlevelse Haman och Geman med följe.

Församlingens barnkör hjälpte till med sångerna i spelet, som bygger på en engelsk barnbok, "Glada familjer". Per Olsson från Stockholm satt vid flygeln och ackompanjerade. Han är också den som skrivit sångtexter och musik tillsammans med Inga Wieselgren, Stockholm. Dialogen är ursprungligen skriven av en danska, Grete Mort-horst.

Västerbottens-Kuriren 2.6.1978

Vem styr familjen?

Utgivarkorsband

Här följer några utdrag ur ett tal som Doë Howard höll i New Delhi tidigare i år. Hon är grekiska men har i många år bott i England, eftersom hon var gift med den engelske journalisten och författaren Peter Howard.

På 30-talet var hon en av världens ledande tennisstjärnor och blev bland annat Wimbledon-mästarinna.

Doë Howard ger några aspekter på familjelivet. Kanske några av läsarna har andra erfarenheter eller synpunkter. Skriv i så fall till redaktionen.

□ Jag hör ofta människor tala om demokrati, speciellt i massmedia. Demokratins rötter finns i människorna, inte i orden.

Jag hör inte ofta någon som talar om vad demokratin kostar. Jag kommer från Grekland och vi greker är intresserade av pengar. Vad kostar demokratin dig och mig?

För många år sedan försökte jag styra min mans liv. Det fungerade inget vidare. Han var journalist. Jag ville att han skulle vara prydlig och ordentlig. Men han var vild och äventyrlig.

Jag ville att han skulle ge mig framgång, pengar, uppmärksamhet och älskvardhet. Allt det försökte jag få med leenden, lögn, tårar, scener och tystnader.

För att kontrollera använde jag också fruktan. Den är en viktig fördärvande makt i världen och den är inledningen till anarki. Fruktan försvagar och vi blir berövade vår kraft genom den. Vi kan då inte stå emot översittare.

Förljuget

När jag pratar med människor som jag märker känner fruktan, så brukar jag be dem att skriva upp vad de är rädda för. Sedan kan de se på vad de skrivit och konstatera hur förljuget det är och slänga ut sin fruktan.

Efter en tid såg jag min man, en ung

man som jag älskade, bli mindre som människa och slå in på fel vägar i sitt liv. Jag kände på mig att jag bar skulden, även om jag ofta blev bitter och anklagade honom också. En självvisk kvinna är inte logisk.

Just då, mitt i en mörk tid för vårt land, slog det mig som blixten från en klar himmel att Det eviga, eller Gudomligheten finns. Namnet har ingen betydelse. Det viktiga är att man lyder vad den säger.

Det var iallafall ingen mänsklig varelse som vände upp och ner på mitt liv och gav det en ny inriktning. Det är en process som fortsätter och går i riktning uppåt när Gudomligheten en gång har fått börja styra ens liv. Jag blev fri och redo att utforska helt nya sätt att vara och leva. Det gör jag fortfarande.

Glädje kommer in i livet när man gör sig av med oro och egenviktighet. Demokratien lever mitt i äktenskapet när man älskar varandra som man är, men hjälper varandra att bli den som Gud här menat en att vara.

Vi fick kraft att klara av många svårigheter och besvikelser. Svårigheterna kan göra att man kommer ifrån varandra, särskilt om man skyler över tidigare händelser.

Jag beslöt att jag skulle säga hur jag såg på olika saker, även om det inte stämde med hur min man såg på dem. Jag ville ha en del i hans liv men ändå inte tränga mig på. Ibland är det lättare att avsäga sig ansvaret för den andra människans liv än att arbeta på hur man kan ha en del i det.

En del begåvade par förlorar den fulla dimensionen av äktenskapet när de bara vill lysa var för sig. Då kanske de börjar tävla med varandra och en av dem blir besviken.

Vi började att fundera ut hur han skulle kunna få lugna stunder under dagen, att klokt planera hur vi skulle komma ifrån, ibland tillsammans, ibland ensamma. Hur vi kunde vara säkra på att vi tog oss tid med varje barn. Stunder av ro. Längtar du efter dem? Jag kan ge dig några tips.

Man måste arbeta på att få ett sunt liv och vara uthållig. Hur kan en man lära sig att fatta viktiga beslut, om han inte har tid att tänka?

Jag har sett att ständiga själviska krav på en man kan ta död på hans livsgnista, kanske till och med ta död på honom själv. Det är inte meningen med någon människas liv. Det måste undvikas, och det kan förhindras.

Men man kan inte göra det er... Man måste kämpa för en förändring andra och kämpa för att få likasinnade omkring sig, som är beredda att förändras för att skapa demokrati.

Socker och salt

När det gällde barnen var jag den som alltid sade nej och min man var ja-mannen, speciellt när det gällde vår dotter. Vi bytte roller lite. Jag använde mer socker och min man mer salt, och auktoriteten kom uppifrån. Enigheten kom från vår inre förnyelse, pånyttfödelse om man vill kalla den så. Vi lärde oss att lyssna på och bry oss om varandra. Vårt umgänge förbättrades drastiskt.

Vi blev tacksamma för varandras hjälp. Min man bad mig att säga till honom, om hans tal var för långa eller om han inte hade tillräcklig omsorg om någon. När jag bestämde mig för att sluta utnyttja min man, slutade han att bli mindre som människa.

Vi lärde oss att skratta åt oss va. Jag lärde mig att ställa frågor det skulle hjälpa till att klara ut ett problem istället för att tjattra oavbrutet. Att leva vid hans sida med ett hoppfullt hjärta och inte längre med en känsla av överhängande katastrof.

Vi beslöt att leva för att situationen i världen skulle bli annorlunda. Han gav hela sitt liv till det och jag gör det fortfarande. ■

Svensk översättning och redigering:
Ann-Kristin Särnbrink



Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk upprustning, utkommer med 11 nummer per år. Utgivare: Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Prenumerationspris per kalenderår: Sverige kr 35:—, postgiro 70 98 70 - 0 (Idé och Kultur), Finland mk 30:—, postgiro 11 20 95 - 0 (Ny Värld), Helsingfors. Lösnummerpris: kr 2: 50 eller mk 2:—. Ansvarig utgivare: Lennart Sjögren. I redaktionen: Nils Gösta Ekman, Ingeborg Ekman, Bror Jonzon, Ann-Kristin Särnbrink, Finn Harald Wetterfors, Gunnar Wieselgren. ISSN 0347-2272